

Олександр Соколов,
аспірант кафедри кримінального процесу та
оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

УДК 343.13

Засоби, що використовуються оперативним підрозділом при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій

Зміна характеру сучасної злочинності та її структури в бік професіоналізму, організованості, використання значних фінансових ресурсів, корупційних зв'язків з представниками органів влади як інструменту досягнення протиправних цілей, скритність і замаскованість технологій учинення злочинів обумовлює використання правоохоронними органами дієвих сил і засобів у справі їх виявлення і розкриття [1, с. 104].

В кримінальній процесуальній науці неодноразово досліджувались засоби, які використовуються в боротьбі зі злочинністю. Вказану проблему у своїх наукових працях аналізували такі вітчизняні процесуалісти, як М. В. Багрій, О. А. Банчук, Є. М. Блажівський, М. Л. Грибов, С. О. Гриненко, Ю. М. Грошевий, В. А. Колесник, Ю. Ю. Орлов, М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва, Є. Д. Скулиш, С. Р. Тагієв, В. М. Тертишник, С. Б. Фомін, О. Г. Шило та інші. Водночас, серед науковців не існує єдиного підходу до їх класифі-

кації. Авторів теоретичних розробок вказаного питання можна умовно поділити на тих, які вивчають теоретичні і практичні аспекти застосування положень статті 273 КПК, а також тих, які під час аналізу зазначеної тематики спираються на теоретичні положення щодо засобів оперативно-розшукової діяльності, оскільки НС(Р)Д за своїм змістом майже збігаються з відповідними оперативними-розшуковими заходами. Вказане обумовлює необхідність більш детального наукового дослідження питання щодо засобів, які використовуються оперативними підрозділами під час проведення НС(Р)Д, із врахуванням наявної практики правоохоронних органів.

Досить слушною є наукова позиція Ю. Ю. Орлова, який дослідивши засоби оперативно-розшукової діяльності, визначив їх як сукупність знарядь (матеріального інструментарію) та науково обґрунтованих прийомів його правомірного застосування суб'єктом ОРД для виконання за-

вданий цієї діяльності [2, с. 32]. В свою чергу, С. Р. Тагієв розвиває вказану думку в площині НС(Р)Д, зазначаючи, що під засобом проведення НС(Р)Д слід розуміти сукупність знарядь (певного матеріального об'єкта) та прийомів його застосування з метою вирішення завдань при виявленні та розкритті злочинів. А тому будь-який матеріальний об'єкт будь-якого призначення сам по собі, без прийомів його застосування, не може виконувати функцію засобу; за його допомогою не можна отримувати або реалізовувати НС(Р)Д без відповідної методики [3, с. 431].

При цьому, Ю. Ю. Орлов наводить власний перелік засобів ОРД до яких відносить: оперативні та інші обліки; розвідувальні комп'ютерні програми; оперативну техніку; житлові, службові та інші приміщення; засоби маскування та імітації; об'єкти, які виконують функцію предмета злочину (гроші, цінності, зброя, наркотичні речовини тощо); спеціально навчені тварини. З цього приводу заслуговує на увагу позиція М. Л. Грібова, який зазначає, що застосування багатьох із цих засобів (без необхідної законодавчої регламентації) має місце і під час проведення відповідних НС(Р)Д. Причини цього полягають у неможливості виконання поставлених завдань без використання відповідних засобів або у значному підвищенні ефективності і результативності НС(Р)Д у разі їх застосування [4, с. 153].

Разом з тим, аналізуючи норми діючого КПК, не можна не звернути уваги на те, що законодавець, визначаючи засоби, які використовуються під час проведення НС(Р)Д, не спирався на теоретичні напрацювання дослідників оперативно-розшукової діяльності, а ввів у вітчизняний кримінальний процес нові поняття – заздалегідь ідентифіковані (помічені) і несправжні (імітаційні) засоби (далі – ЗІПЗ і НІЗ). За своїм змістом вони частково охоплюють засоби, які використовуються в ОРД, однак ми

констатуємо, що нормотворець процесуально закріпив лише незначну їх частину. Тому пропонуємо більш детально дослідити вказані засоби, правову регламентацію їх використання, а також спробувати обґрунтувати позицію законодавця з вказаного питання.

Відповідно до вимог ст. 273 КПК використання ЗІПЗ або НІЗ під час проведення НС(Р)Д можливе за рішенням керівника органу досудового розслідування або прокурора.

Слід погодитись із думкою Б. І. Бараненка, який зазначає, що метою виготовлення й використання ЗІПЗ і НІЗ є забезпечення неочевидності, скритності проведення окремих НСРД від осіб, щодо яких вони проводяться, а також тих, які не беруть у них безпосередньої участі, та успішне вирішення завдань по збиранню доказів під час проведення цих дій [5, с. 81].

В контексті розгляду даної тематики звертає увагу неоднозначність термінів із вказаного питання, які використовуються в КПК. Так, в Кодексі, окрім понять, закріплених в ст. 273 КПК, наявні ще два різні формулювання засобів, які використовуються під час проведення НС(Р)Д. А саме, в п. 2 ч. 7 статті 271 КПК зазначається, що прокурор у своєму рішенні про проведення контролю за вчиненням злочину, крім відомостей, передбачених статтею 251 цього Кодексу, зобов'язаний зазначити про застосування спеціальних імітаційних засобів. Згідно ч. 2, п. 2 ч. 3 ст. 272 КПК у постанові про виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, яку виносить слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування або прокурор, крім відомостей, передбачених статтею 251 цього Кодексу, зазначається використання спеціальних несправжніх (імітаційних) засобів. Крім того, у вказаних випадках рішення про застосування зазначених засобів від органу досудового розслідування приймаються різними

суб'єктами. У випадку ст. 272 КПК рішення про застосування НІЗ приймає слідчий за погодження з керівником органу досудового розслідування, а відповідно до ст. 273 таке право має керівник органу досудового розслідування.

З урахуванням викладеного, вважаємо, що до вказаних статей необхідно внести зміни, а саме: 1) в п. 2 ч. 7 статті 271 КПК передбачити, що прокурор у своєму рішенні про проведення контролю за вчиненням злочину зобов'язаний зазначити про застосування заздалегідь ідентифікованих (помічених) і несправжніх (імітаційних) засобів; 2) в п. 2 ч. 3 ст. 272 КПК передбачити, що у постанові про виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, зазначається використання несправжніх (імітаційних) засобів. Крім того, на наш погляд, з метою забезпечення принципу розумності строків досудового розслідування доцільно, щоб рішення про використання ЗІПЗ і НІЗ відповідно до ст. 273 КПК, окрім прокурора, приймав не керівник органу досудового розслідування, а слідчий за погодженням з ним.

Заслугує на підтримку твердження Є. Д. Скулиша та В. О. Глушкова, які зазначають, що заздалегідь ідентифіковані (помічені) засоби це об'єкти матеріального світу (речі, предмети, документи), на які при проведенні НСРД попередньо було нанесено спеціальну позначку, завдяки якій їх можна відрізнити від подібних [6, с. 690].

На думку С. Р. Тагієва, як правило, в ході проведення НС(Р)Д найчастіше використовуються ідентифіковані купюри. Ідентифіковані (термін «ідентифікація» походить від латинського *identificare* – ототожнювати) купюри – це грошові банкноти, серія та номер яких зафіксовані на інших матеріальних носіях, зокрема у протоколах вручення грошових коштів і на завірених належним чином ксерокопіях. Таке фіксування здійс-

нюється з метою спрощення процедури відслідковування руху ідентифікованих коштів та доведення їхнього походження, ідентифікованими (поміченими) засобами у кримінальному провадженні виступають грошові купюри різного номіналу, які можуть бути ідентифікованими або поміченими. Помічені купюри – це грошові банкноти, на які спеціальним порошком або безколірною фарбою нанесено певні позначки (найчастіше – «Хабар», «УБЕЗ», «УБОЗ» та інші), які невидимі неозброєним оком, але зчитуються під ультрафіолетовими променями [3, с. 432]. Вказана позиція науковця відповідає дійсності. Разом з тим, хочемо звернути увагу на деякі аспекти використання ЗІПЗ на практиці та їх процесуального закріплення.

По-перше, ст. 273 КПК не передбачено оформлення відповідного протоколу за результатами огляду (ідентифікації) та помітки відповідних засобів для проведення конкретних НС(Р)Д, що призводить до різних способів фіксації зазначеної процесуальної дії. На наш погляд, факт огляду, помітки і вручення заявнику (конфіденту) несправжніх імітаційних засобів має згідно вимог ст. 104 КПК оформлюватись протоколом процесуальної дії з відповідними додатками (фото ЗІПЗ, ксерокопії купюр, зразки люмінофору тощо). При цьому, оскільки його складання прямо не передбачено 21 главою КПК, у разі якщо використання ЗІПЗ здійснюється в рамках контролю за вчиненням злочину, практика йде тим шляхом, що він складається як додаток до протоколу контролю за вчиненням злочину і є його невід'ємною частиною. З урахуванням викладеного, ми не можемо погодитися з думкою Б. І. Бараненка, який вважає, що факт передавання особі імітаційних речей, документів тощо, або помічених матеріальних об'єктів, для використання їх під час проведення конкретної негласної слідчої дії оформлюється в протоколі цієї НС(Р)Д [5, с. 82]. Вказане свідчить про необхід-

ність внесення відповідного доповнення до ст. 273 КПК.

По-друге, деякі науковці доходять висновку, що процесуальне оформлення ЗПЗ реалізується у формі протоколів вручення ЗПЗ. Вважаємо даний підхід не повним, оскільки вказана процесуальна дія охоплює не лише вручення ЗПЗ, а й його попередній огляд (ідентифікацію), в ході якого в протоколі фіксуються індивідуальні ознаки матеріального об'єкта (наприклад серії і номери грошових купюр), а також здійснюється нанесення (помітка) спеціальної хімічної речовини на поверхню відповідного предмета. Тому вважаємо, що протокол вказаної процесуальної дії, в залежності від факту застосування люмінофорів або інших барвників, повинен мати назву «протокол огляду і вручення заздалегідь ідентифікованих засобів» або «протокол огляду, помітки та вручення заздалегідь ідентифікованих (помічених) засобів».

По-третє, правозастосовна практика сідчить, що на теперішній час правоохоронні органи часто здійснюють помітку несправжніх (імітаційних) засобів. Так, органи державної безпеки останні роки використовують люмінофори для помітки таємних документів, якими намагаються заволодіти іноземні шпигуни або ж вибухових пристроїв, які прагнуть використати злочинці для вчинення диверсій або терористичних актів. З наукової точки зору подібні засоби є комбінацією ЗПЗ та НІЗ, застосування яких не врегульовано КПК. Разом з тим, вони є ефективними в отриманні доказів щодо конкретних виконавців особливо тяжких злочинів. Тому, видається за необхідне доповнити ст. 273 КПК ще одним видом засобів, які використовуються під час проведення НС(Р)Д, – несправжні помічені (імітаційні) засоби.

В науковій літературі існують різні визначення НІЗ. Найбільш точним видається формулювання, яке наводить М. В. Багрій: НІЗ (термін «імітація» походить від латинського

imitatio – наслідування, переймання) це спеціально виготовлені речі і документи, що повністю або частково мають ознаки та властивості матеріальних об'єктів, які вони заміщують; спеціально утворені підприємства, установи, організації, що використовуються з метою проведення негласних слідчих (розшукових) дій. До НІЗ автор відносить: спеціально виготовлені речі; спеціально виготовлені документи; спеціально утворені підприємства, установи, організації.

До спеціально виготовлених речей М. В. Багрій відносить засоби, які необхідні як допоміжний засіб для виконання завдання при проведенні НС(Р)Д, а саме: засоби маскуванню, тобто предмети гардеробу, які наприклад, вказують на певну професійну індивідуальність особи, автомобілі, обладнані під транспортні засоби комунальних, ремонтних та інших служб, комплекти ключів, маніпуляційні прилади (відмички) [7, с. 106-107]. Таким чином, М. В. Багрій серед іншого відносить до НІЗ засоби маскуванню. Разом з тим, М. Л. Грібов слушно зауважує, що не всі вказані засоби виготовляються спеціально для використання у процесі НС(Р)Д, а купуються у закладах торгівлі. Такі речі є справжніми. Імітаційною є лише поведінка оперативних працівників, які їх використовують, виконуючі чужі соціальні ролі. На його думку, НІЗ, що спеціально виготовлені, можна вважати лише бутафорію, яка є складовою маскуванню [4, с. 155]. Крім того, вважаємо за необхідне зазначити, що спеціально виготовлені речі на практиці не лише мають забезпечити (створити умови) проведення НС(Р)Д, а й в першу чергу повинні імітувати первинний засіб, знаряддя або предмет вчинення злочину. Наприклад: виготовлення несправжнього вибухового пристрою під час підготовки терористичного акту, зразок зброї під час вчинення незаконного її придбання, тощо. При цьому, слід відмітити, що НІЗ, які використовуються під час НС(Р)Д, мають максимально відпо-

відати зовнішнім і внутрішнім характеристикам матеріальних об'єктів, оскільки від цього безпосередньо залежить безпека осіб, які приймають участь у проведенні таємної слідчої дії, а також її результативність. Тому, оперативні працівники під час проведення НС(Р)Д можуть під виглядом НІЗ використовувати справжні речі, з яких вилучені певні частини. Так, зі зброї може бути видалена запасна частина, яка унеможливить її застосування або із вибухового пристрою чи боєприпасів спеціалістами вилучається вибухівка або запалювальна суміш відповідно.

Під спеціально виготовленими документами М. В. Багрій розуміє документи прикриття (печатки, штампки, установчі документи спеціально утворених підприємств та організацій, державні номерні знаки транспортних засобів тощо). Крім того, до спеціально виготовлених документів можна віднести й імітацію грошових купюр («лялька»), які можуть бути використані при проведенні окремих НС(Р)Д (контрольоване постачання, оперативна закупка) [7, с. 107]. В свою чергу М. Л. Грібов зазначає, що документи прикриття можуть спеціально виготовляти, а їх зміст вигадувати відповідно до мети застосування. Лише у такому випадку вони є імітаційними. На відміну від засобів маскуванню, які дезінформують об'єктів впливу через зовнішній вигляд суб'єктів ОРЗ та НС(Р)Д, їх автотранспорту та обладнання, документи прикриття є засобом вербальної комунікації (застосовують письмове мовлення). Головне в забезпеченні конспірації шляхом використання документів прикриття – їх зміст, а не певні зовнішні характеристики. Саме наявність змісту є головним критерієм виокремлення документів оперативного прикриття як самостійного засобу забезпечення конспірації. Засоби ж маскуванню не мають змісту, вони є лише зовнішніми, імітаційними ознаками його наявності [8, с. 103]. Вказана наукова позиція є слушною в контексті класифікації засобів конспірації. Однак, нам

видається, що автор зменшує важливість зовнішнього вигляду документів прикриття. На наш погляд, відповідність їх зовнішніх характеристик реальним предметам, які вони імітують, має не менше значення ніж їх зміст, оскільки перед тим, як об'єкт оперативної зацікавленості вивчатиме зміст документів прикриття, він сприйматиме його зовнішні ознаки і у разі їх невідповідності реальним, зміст документу вже буде не важливим. Наприклад, у випадку виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, оперативний співробітник має бути забезпечений документами (паспорт, водійське посвідчення і т.і.) на вигадані установчі дані, зовнішній вигляд яких має відповідати справжнім. Окрім того, факт отримання вказаних документів має підтверджуватись органом, який їх видав. А це передбачає імітацію не лише документа, а й відповідних облікових форм і внесення змін до реєстраційних журналів.

З приводу використання НІЗ у вигляді грошових купюр, в практиці документування посадових злочинів або незаконного обігу наркотичних речовин зустрічаються випадки, коли під час передачі грошових коштів у великих розмірах, правоохоронці комбінують використання справжніх та імітаційних засобів. Це обумовлено декількома причинами. По-перше, виготовити «якісні» НІЗ у вигляді грошових купюр досить складно, оскільки для цього необхідне спеціальне обладнання, папір, фарби і т.д. По-друге, злочинець, оглядаючи гроші або торкаючись них, не повинен зрозуміти, що вони є несправжніми. Тому, зверху і знизу пачки грошових коштів розміщуються справжні грошові купюри, а всередині використовуються НІЗ. По-третє, через обмеженість фінансування правоохоронних органів, а також можливу вірогідність втрати коштів під час проведення НС(Р)Д, оперативні працівники застосовують саме подібні комбінації. Через те, що в ст. 273 КПК

авторами Кодексу між ЗПЗ і НІЗ використано саме сполучник «або», суб'єкт сторони обвинувачення у подібних випадках має передбачати окремо використання під час проведення НС(Р)Д, як ЗПЗ, так і НІЗ. Разом з тим, це не вирішує проблему вказаної юридичної конструкції, а тому на наш погляд, до ст. 273 КПК мають бути внесені зміни і розділовий сполучник «або» має бути змінений на єднальний «та».

Що стосується створення та використання спеціально утворених підприємств, то їх доцільно створювати шляхом проведення низки передбачених чинним законодавством гласних дій, а також негласних заходів, які водночас не повинні розкривати мету створення даного підприємства [9, с. 245].

Аналізуючи крізь призму практичної роботи процедуру створення підприємств, установ, організацій, доходимо висновку, що подібний НІЗ хоча теоретично і передбачено та може бути ефективним у боротьбі зі злочинністю, майже не використовується правоохоронними органами України під час проведення НС(Р)Д. Це обумовлено наступними причинами: складною і довготривалою процедурою їх створення, яка потребує задіяння значних фінансових і людських ресурсів (як оперативних працівників так і конфідентів), якими в дійсний час не володіють сучасні правоохоронці; високою вірогідністю розшифрування зазначених заходів перед злочинцями через існування багатьох «ланок», які володіють інформацією про створення підприємства; межування діяльності вказаного підприємства із провокацією злочину, оскільки важко буде довести в судових органах факт того, що злочин було б вчинено, якби не діяльність вказаної організації і її посадових осіб. Тому, нам видається, що в більшості випадків проведення НС(Р)Д, використання подібного НІЗ не виправдовує витрачені на нього ресурси та отримані результати.

Крім того, деякі науковці у своїх дослідженнях зазначають, що особа, яка діє без розкриття достовірних відомостей про неї, прирівнюється до НІЗ, що використовується під час проведення НС(Р)Д [10, с. 454]. Підставою для таких висновків слугує те, що в ч. 3 ст. 273 КПК зазначено, що у разі необхідності розкриття до завершення досудового розслідування справжніх відомостей щодо спеціально утворених суб'єктів господарювання або щодо особи, яка діє без розкриття достовірних відомостей про неї, про це повідомляється орган, співробітником якого є особа, яка таким способом здійснює негласні слідчі (розшукові) дії, та керівник органу досудового розслідування, прокурор, який прийняв рішення про використання таких засобів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Нам видається, подібний підхід хибним, оскільки особа в даному випадку не є засобом проведення НС(Р)Д, а виступає його учасником, установчі дані якої змінені в інтересах її безпеки, а легенда забезпечується відповідними НІЗ. На наш погляд, розробники КПК в даному випадку мали на увазі під НІЗ не особу, що діє без розкриття достовірних відомостей про неї, а документи прикриття, які вона використовує.

Наприкінці, вважаємо за необхідне дослідити ще одне проблемне питання з досліджуваної тематики. Так, ч. 4 ст. 273 КПК передбачає, що НІЗ, застосовані під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії, використовуються у процесі доказування у вигляді первинних засобів чи знарядь вчинення злочину, крім випадків, якщо суд встановить порушення вимог цього Кодексу під час проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії. Разом з тим, Кодексом не врегульовано питання використання НІЗ в якості предмета вчинення злочину. Наприклад: таємні документи, які в рамках контролю за вчиненням злочину під час документування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 114 КК

України, передаються за грошову винагороду представнику спеціальної служби іноземної держави. В даному випадку секретні матеріали хоча і є НІЗ, але не виступають засобом або знаряддям вчинення злочину. Та ж сама ситуація спостерігається і у разі використання НІЗ у якості грошових купюр під час одержання неправомірної вигоди службовою особою. В даному випадку кошти є предметом злочину. У зв'язку з чим, вважаємо, що ч. 4 ст. 273 КПК має доповнена відповідною нормою, що НІЗ мають використовуватись у доказуванні як первинний предмет злочину.

Крім того, на наш погляд, засоби, які використовуються під час проведення НС(Р)Д, умовно можна поділити на ті, які застосовуються відповідним суб'єктом сторони обвинувачення з метою створення умов для реалізації таємної слідчої дії і подальшого отримання доказів, інші ж самі по собі виступають в якості доказів.

У зв'язку з чим, ми підтримуємо наукову позицію окремих авторів, які констатують необхідність внесення змін до 21 глави КПК в частині законодавчого закріплення більш широкого переліку засобів, які використовуються під час проведення НС(Р)Д, передбачивши, що дозволом на їх використання є ухвала на проведення конкретної НС(Р)Д. При цьому, вищевказані засоби можливо передбачити як в прив'язці до конк-

ретної таємної слідчої дії, так і виклавши їх перелік у ст. 273 КПК.

З урахуванням викладеного, можемо дійти висновку, що в чинному КПК не регламентується застосування багатьох засобів, які використовуються оперативним підрозділом під час проведення НС(Р)Д. Крім того, за результатами проведеного дослідження виявлено колізії КПК, існування яких може ставити під сумнів законність доказів, отриманих у ході таємних слідчих дій. Аналіз правозастосовної практики свідчить про застосування представниками правоохоронних органів різних комбінацій засобів проведення НС(Р)Д, в тому числі не передбачених КПК. Проблемним аспектом цього питання також є відсутність законодавчого закріплення положення про те, що несправжні (імітаційні) засоби, які виконують функцію предмету злочину, мають використовуватись у процесі доказування як первинні, оскільки це породжує неоднакову правозастосовну практику. Вказане обумовлює актуальність ґрунтовного наукового аналізу заявленого питання, який, на думку автора цієї роботи, надасть можливість створити теоретичне підґрунтя для подальшого дослідження технології проведення НС(Р)Д і вдосконалення вітчизняного кримінального процесуального законодавства і підзаконних нормативно-правових актів у вказаному сегменті.

Список використаних джерел

1. *Тарасенко В. Є.* До питання фіксації фактів протиправної діяльності осіб за допомогою засобів негласного візуального контролю / В. Є. Тарасенко, О. А. Кузьменко // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 2. – С. 103 –105.
2. *Орлов Ю. Ю.* Застосування оперативної техніки в оперативно-розшуковій діяльності міліції (теорія і практика) : [моногр.] / Ю. Ю. Орлов. – К. : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2007. – 559 с.
3. *Тагієв С. Р.* Деякі питання процедури застосування заздалегідь ідентифікованих (помічених) засобів або несправжніх (імітаційних) засобів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій // С. Р. Тагієв // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2015. - № 1. - С. 430-435.
4. *Грібов М. Л.* Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій / М. Л. Грібов // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2014. - № 9. - С. 152-158.

5. *Бараненко Б. І.* Негласні слідчі (розшукові) дії та особливості їх проведення оперативними підрозділами органів внутрішніх справ: [навч.-практ. посіб.] / Б. І. Бараненко, О. В. Бочковий, К. А. Гусєва та ін.; МВС України, Луган, держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. - Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2014. – 433 с.

6. *Кримінальний* процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т.1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. за заг. ред. В. Я. Тація. – Харків: Право, 2012. – 768 с.

7. *Багрій М. В.* Процесуальні аспекти негласного отримання інформації: вітчизняний та зарубіжний досвід: монографія / М. В. Багрій, В. В. Луцик. – Харків : Право, 2017. – 376 с.

8. *Грібов М. Л.* Сутність конспірації в оперативно-розшуковій діяльності / М. Л. Грібов // Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України. – 2010. – № 1837 – С. 98 – 106.

9. *Ватраль А. В.* Створення та функціонування легендованих підприємств для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2012. – №3 (58). – С. 245.

10. *Кримінальний* процес: підручник/ Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х., 2013.

Соколов О. В. Засоби, які використовуються оперативним підрозділом під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій

У статті здійснено аналіз засобів, які використовуються оперативним підрозділом під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та процесуальні особливості їх застосування, а також обґрунтована доцільність теоретичної розробки зазначеного питання для подальшого використання у вітчизняній нормотворчій діяльності.

Ключові слова: кримінальний процес, негласні слідчі (розшукові) дії, засоби.

Соколов А. В. Средства, используемые оперативным подразделением при проведении негласных следственных (розыскных) действий

В статье осуществлен анализ средств, используемых оперативным подразделением при проведении негласных следственных (розыскных) действий и процессуальных особенностей их применения, а также обоснована целесообразность теоретической разработки указанного вопроса для дальнейшего использования в отечественной нормотворческой деятельности.

Ключевые слова: криминальный процесс, негласные следственные (розыскные) действия, средства.

Sokolov O. Tools used by the operational unit during the conduct of secret investigation (search) actions

The article analyzes the means employed by the operational unit during the conduct of secret investigative (search) actions and the procedural peculiarities of their application, also practicability of the theoretical study of this issue was substantiated for the further use in the national regulatory development activity.

Key words: criminal process, secret investigative (search) actions, means.